

QUÁN TRIỆT NGHỊ QUYẾT HỘI NGHỊ LẦN THỨ 7 BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG KHOÁ IX VỀ CÔNG TÁC DÂN TỘC, TĂNG CƯỜNG HỢP TÁC VÀ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VỀ DÂN TỘC

KSOR PHẠM C(*)

Công tác dân tộc, chính sách dân tộc trong thời kỳ mới đã được Nghị quyết số 24-NQ/TW, ngày 12-3-2003 của Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá IX về công tác dân tộc định hướng. Đây là Nghị quyết quan trọng về công tác dân tộc của Trung ương Đảng trong thời kỳ đổi mới. Nghị quyết đã nhìn nhận đánh giá một cách toàn diện tình hình dân tộc, công tác dân tộc, chính sách dân tộc trong thời kỳ đổi mới và đề ra mục tiêu, nhiệm vụ công tác dân tộc, chính sách dân tộc đến 2010.

1. Các quan điểm, mục tiêu cơ bản của Nghị quyết quán triệt

Quan điểm “Các dân tộc trong đại gia đình Việt Nam bình đẳng, đoàn kết tương trợ, giúp nhau cùng phát triển, cùng nhau phấn đấu thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Kiên quyết đấu tranh với mọi âm mưu chia rẽ dân tộc” là quan điểm tổng quát xuyên suốt quá trình cách mạng của Đảng ta. Nó bao hàm vừa là mục tiêu, vừa là động lực nội sinh cơ bản đảm bảo cho sự trường tồn và phát triển bền vững của dân tộc Việt Nam ta.

Quan điểm “Phát triển toàn diện chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội và an ninh- quốc phòng trên địa bàn vùng dân tộc và miền núi; gắn tăng trưởng kinh tế với giải quyết các vấn đề xã hội, thực hiện tốt chính sách dân tộc; quan tâm phát triển bồi dưỡng nguồn nhân lực; chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số; giữ gìn và phát huy những giá trị bản sắc văn hóa truyền thống các dân tộc thiểu số trong sự nghiệp phát triển chung của cộng đồng dân tộc Việt Nam thống nhất” là quan điểm thể hiện nội dung của công tác dân tộc, chính sách dân tộc trong thời kỳ phát triển đến 2010 của Đảng ta. Căn cứ vào thực trạng tình hình và các đặc điểm lịch sử vùng dân tộc và miền núi nước ta nội dung công tác dân tộc trên đây cho thấy yêu cầu tính toàn diện, liên quan đến các lĩnh vực cơ bản mà chính sách dân tộc trong thời gian tới cần quan tâm.

Quan điểm “Ưu tiên đầu tư phát triển kinh tế-xã hội các vùng dân tộc và miền núi, trừ hết, tập trung vào phát triển giao thông và cơ sở hạ tầng, xóa đói, giảm nghèo; khai thác có hiệu quả tiềm năng, thế mạnh của từng vùng, đi đôi với bảo vệ bền vững môi trường sinh thái; phát huy nội lực, tinh thần tự lực tự cường của đồng bào các dân tộc, đồng thời tăng cường sự quan tâm

* Ủy viên TW Đảng, Bộ trưởng, Chủ nhiệm UBĐT

hỗ trợ của Trung - ơng và sự giúp đỡ của các địa ph-ơng trong cả n-ớc” thể hiện rất rõ sự quan tâm của Đảng trong việc tập trung lãnh đạo, chỉ đạo xử lý các vấn đề bức xúc, cấp thiết đặt ra cần đ-ợc - u tiên trong “lộ trình” giải quyết hệ thống các vấn đề dân tộc ở n-ớc ta trong thời kỳ mới.

Quan điểm coi “Công tác dân tộc và thực hiện chính sách dân tộc là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của các cấp, các ngành, của toàn bộ hệ thống chính trị”. Thực tiễn cách mạng cho thấy tính liên ngành, đa lĩnh vực của công tác dân tộc. Trong quản lý nhà n-ớc và chỉ đạo thực hiện các chính sách về dân tộc miền núi thời gian qua vẫn còn những lúng túng, hiệu quả công tác dân tộc ch-a cao, ch-a đ-ợc nh- mong muốn. Công tác dân tộc và thực hiện chính sách dân tộc không chỉ là công việc của Ủy ban Dân tộc, hệ thống cơ quan công tác dân tộc hay của một số bộ ngành, địa ph-ơng mà là của toàn bộ xã hội, toàn bộ hệ thống chính trị. Đây là quan điểm rất cơ bản cần đ-ợc quán triệt sâu sắc trong quá trình lãnh đạo, quản lý nhà n-ớc về công tác dân tộc nhằm đem lại chất l-ợng, hiệu quả công tác dân tộc trong thời kỳ mới.

Trong thời kỳ mới, *mục tiêu chung* của công tác dân tộc, chính sách dân tộc là tiếp tục cụ thể hoá thực hiện các dân tộc bình đẳng, đoàn kết, t-ơng trợ, giúp nhau cùng phát triển mà Nghị quyết số 24/NQ-TW khoá IX đã chỉ ra. Từ nay đến 2010 cần tập trung vào các vấn đề sau:

Nhóm *mục tiêu về kinh tế*: “ - Phát triển kinh tế, xoá đói giảm nghèo, nâng cao mức sống đồng bào các dân tộc. Đến năm 2010 các vùng dân tộc và miền núi cơ bản không còn hộ đói; giảm hộ nghèo xuống d-ới 10%; giảm dân khoảng cách chênh lệch mức sống giữa các dân tộc, các vùng; trên 90% hộ dân có đủ điện, n-ớc sinh hoạt; xoá tình trạng nhà tạm, nhà dột nát; 100% số xã có đ-ờng ô tô đến trung tâm xã; cơ bản không còn

xã đặc biệt khó khăn; hoàn thành cơ bản công tác định canh, định c-; chấm dứt tình trạng di c- tự do; giải quyết cơ bản vấn đề đất sản xuất cho nông dân thiếu đất; ngăn chặn tình trạng suy thoái môi tr-ờng sinh thái.” Đây là vấn đề trong những năm đổi mới vừa qua mà Đảng, Nhà n-ớc đã quan tâm đầu t- chỉ đạo và b-ớc đầu đạt đ-ợc những thành tựu quan trọng. Tuy nhiên nhiều vấn đề cần đ-ợc tiếp tục hoàn thiện, giải quyết từ nay đến 2010 và cần đ-ợc đề ra một cách rất cụ thể. Đó là những căn cứ cơ bản để hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách dân tộc trong thời kỳ mới.

Nhóm *mục tiêu về văn hoá xã hội* “- Nâng cao trình độ dân trí, chăm sóc sức khoẻ, nâng cao mức h-ởng thụ văn hoá của đồng bào: hoàn thành phổ cập giáo dục trung học cơ sở; nâng cao chất l-ợng và hiệu quả giáo dục đào tạo; đẩy mạnh việc dạy và học chữ dân tộc. Hầu hết đồng bào nghèo vùng sâu, vùng xa đ-ợc tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khoẻ, tiếp tục khống chế, tiến tới loại bỏ dịch bệnh ở vùng dân tộc. Phấn đấu 90% đồng bào đ-ợc xem truyền hình, 100% đ-ợc nghe đài phát thanh; các giá trị bản sắc văn hoá truyền thống tốt đẹp của các dân tộc thiểu số đ-ợc bảo tồn và phát triển.” Đó là những định h-ớng cụ thể để hoạch định chính sách dân tộc và tìm ra các giải pháp để đạt đ-ợc các mục tiêu đó.

Nhóm *mục tiêu về đội ngũ cán bộ và hệ thống chính trị cơ sở* “- Xây dựng đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số tại chỗ có phẩm chất và năng lực đáp ứng yêu cầu của địa ph-ơng; củng cố hệ thống chính trị cơ sở trong sạch, vững mạnh; nâng cao vị trí, vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể nhân dân trong việc tham gia thực hiện tốt chính sách dân tộc.” Tình hình vùng dân tộc hiện đang đòi hỏi phải có đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số, tại chỗ có đủ năng lực, trình độ để

thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế- xã hội trên địa bàn. Chính sách dân tộc và hiệu quả của chính sách dân tộc có đến với đồng bào các dân tộc hay không còn phụ thuộc vào hệ thống chính trị cơ sở với vai trò của các cấp uỷ, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể quần chúng. Khắc phục tình trạng yếu kém về tổ chức về đội ngũ cán bộ của hệ thống chính trị cơ sở là mục tiêu cụ thể trực tiếp đặt ra góp phần thực hiện tốt chính sách dân tộc. Vì vậy đòi hỏi các cơ quan ban, ngành ở Trung - ương và các tỉnh, thành phố phải có hệ thống chính sách, giải pháp, kế hoạch rất cụ thể để đào tạo, bồi dưỡng, bố trí sử dụng đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số tại chỗ, nhất là cấp cơ sở, để đáp ứng yêu cầu công tác dân tộc thời kỳ mới.

Nhóm mục tiêu về quốc phòng, an ninh “- Giữ vững an ninh, quốc phòng ở vùng dân tộc và miền núi; kết hợp phát triển kinh tế-xã hội với đảm bảo an ninh, quốc phòng ở các địa bàn xung yếu vùng sâu, biên giới, ngăn chặn việc lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo để phá hoại khối đại đoàn kết giữa các dân tộc, làm mất ổn định xã hội.” Trong thời kỳ mới nhiệm vụ đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, củng cố quốc phòng vùng dân tộc thiểu số có ý nghĩa cực kỳ quan trọng trong chiến lược ổn định - phát triển toàn diện - bền vững của nước ta. Từ mục tiêu này định hướng cho việc hoạch định hệ thống các chính sách xây dựng, củng cố an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội vùng dân tộc thiểu số gắn liền với thực hiện phát triển toàn diện các lĩnh vực kinh tế-xã hội vùng dân tộc thiểu số ở nước ta.

Tóm lại, chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ta là nhằm giúp đỡ, hỗ trợ, tạo điều kiện cho đồng bào các dân tộc thiểu số phát huy nội lực khắc phục khó khăn, vượt qua đói nghèo, phấn đấu vươn lên hoà nhập vào sự phát triển

chung của cả nước một cách bền vững, cùng cả nước thực hiện mục tiêu: dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ văn minh.

2. Tăng cường hợp tác và nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học về dân tộc góp phần đắc lực thực hiện các nhiệm vụ công tác dân tộc

Bước vào thời kỳ mới, hoạt động nghiên cứu khoa học về dân tộc (nghiên cứu cơ bản và ứng dụng) cần tập trung cung cấp các luận cứ khoa học để thực hiện hiệu quả các nhiệm vụ của công tác dân tộc và chính sách dân tộc trong thời gian tới theo các hướng cơ bản sau đây:

- Nghiên cứu xây dựng các luận cứ khoa học phục vụ quản lý và tổ chức phát triển sản xuất, đẩy mạnh xóa đói giảm nghèo, nâng cao mức sống của đồng bào các dân tộc thiểu số, làm thay đổi rõ nét bộ mặt kinh tế xã hội vùng dân tộc và miền núi

Vấn đề kinh tế và phát triển kinh tế của các dân tộc thiểu số ở nước ta hiện nay cần được nhận thức một cách toàn diện trên cơ sở kết hợp truyền thống và hiện đại; tự cung tự cấp và kinh tế thị trường, hàng hoá; trình độ sản xuất nông nghiệp, thủ công và trình độ công nghiệp, khoa học công nghệ phát triển cao; tập quán canh tác, sản xuất cổ truyền và phương thức sản xuất tiên tiến hiện đại. Đây là những phạm trù cơ bản đối với kinh tế các dân tộc thiểu số trong phát triển hiện nay ở nước ta.

Những năm qua, còn ít công trình nghiên cứu về dân tộc đi vào nghiên cứu các vấn đề và nội dung trên để cung cấp luận cứ khoa học cho các nhà quản lý, các doanh nghiệp. Trong việc đầu tư phát triển. Thời gian qua sự phối hợp giữa hai lĩnh vực nghiên cứu cơ bản và nghiên cứu ứng dụng còn chưa nhiều, chưa tạo ra được các sản phẩm khoa học có giá trị thực tiễn đáp ứng nhu cầu

quản lý nhà n-ớc, đầu t- phát triển đối với các dân tộc thiểu số ở n-ớc ta.

Nghiên cứu các vấn đề kinh tế truyền thống, sự chuyển đổi kinh tế trong vùng các dân tộc thiểu số có ý nghĩa rất quan trọng trực tiếp đến xây dựng và thực hiện chính sách dân tộc hiện nay ở n-ớc ta.

- Nghiên cứu, cung cấp các luận cứ khoa học phục vụ việc xây dựng chính sách phát triển văn hoá - xã hội vùng dân tộc thiểu số

Phát triển văn hoá - xã hội vùng dân tộc thiểu số là một nhu cầu thực tế khách quan vì văn hoá vừa là mục tiêu, vừa là động lực phát triển xã hội của các dân tộc. Các vấn đề phát triển giáo dục, nâng cao dân trí, tăng c-ờng đào tạo nguồn nhân lực, đẩy mạnh công tác chăm sóc, bảo vệ sức khoẻ cho đồng bào các dân tộc, phát triển văn hoá thông tin, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá các dân tộc là những vấn đề thời sự rất bức xúc hiện nay. Song các vấn đề trên ch-a đ-ợc nghiên cứu đúng mức, ch-a đ-a ra đ-ợc các luận cứ khoa học cho việc định h-ớng phát triển và tổ chức thực hiện, làm hạn chế không nhỏ đến chất l-ợng của các chính sách và quản lý nhà n-ớc về công tác dân tộc.

- Nghiên cứu cung cấp cơ sở khoa học cho xây dựng chính sách và thực hiện nhiệm vụ bảo vệ môi tr-ờng sinh thái vùng dân tộc và miền núi

Vấn đề môi tr-ờng vùng dân tộc thiểu số và miền núi mới đ-ợc quan tâm trong thời gian gần đây. Một số chính sách, ch-ơng trình, dự án vừa qua ch-a chú ý thích đáng đến các nội dung về môi tr-ờng trong phát triển kinh tế-xã hội vùng dân tộc thiểu số và miền núi nên hạn chế đến hiệu quả chung trong phát triển của các dân tộc thiểu số. Do vậy rất cần có nghiên cứu khoa học nhằm cung cấp các luận cứ để tổ chức tuyên truyền, giáo dục nâng cao ý thức cho mọi ng-ời

về ý nghĩa tầm quan trọng và yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ môi tr-ờng và tài nguyên vùng dân tộc và miền núi; tổ chức thực hiện các ch-ơng trình bảo vệ và phát triển rừng, tăng độ che phủ rừng; bảo vệ các nguồn n-ớc, sông, suối, chống xói mòn đất; quy hoạch, quản lý chặt chẽ việc phát triển sản xuất công nghiệp, khai thác tài nguyên, khoáng sản, công trình thuỷ lợi vùng dân tộc thiểu số và miền núi vừa đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế-xã hội vừa bảo đảm cân bằng sinh thái. Hoàn thiện các chính sách giao đất, giao khoán rừng, thực hiện dự án 5 triệu ha rừng, các dự án v-ờn quốc gia, khu bảo tồn thiên nhiên ...

- Nghiên cứu cung cấp cơ sở khoa học góp phần củng cố và nâng cao chất l-ợng hệ thống chính trị cơ sở

Hệ thống chính trị cơ sở có vị trí và vai trò cực kỳ quan trọng trong việc phát triển kinh tế xã hội giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, đảm bảo quốc phòng vùng dân tộc, miền núi n-ớc ta. Đây là vấn đề khoa học và nội dung quan trọng trong công tác dân tộc, trong sự nghiệp phát triển của các dân tộc rất cần đ-ợc nghiên cứu, cần sự quan tâm của nhiều ngành khoa học: nhân học xã hội, chính trị, tổ chức...

- Nghiên cứu cung cấp cơ sở khoa học góp phần tăng c-ờng quốc phòng, đảm bảo an ninh trật tự an toàn xã hội vùng dân tộc thiểu số và miền núi

Sự phát triển của vùng dân tộc thiểu số và miền núi gắn với sự ổn định về an ninh, quốc phòng, trật tự an toàn xã hội. Trong bối cảnh quốc tế và khu vực hiện nay các thế lực thù địch bằng nhiều hình thức, biện pháp, bằng con đ-ờng tôn giáo, nhân quyền, hỗ trợ nhân đạo... tác động vào vùng dân tộc thiểu số nhằm gây mất ổn định chính trị làm ảnh h-ởng đến môi tr-ờng phát triển chung. Mỗi vùng dân tộc ở n-ớc ta có

những đặc điểm riêng nên rất cần có sự nghiên cứu xây dựng những luận cứ khoa học để từ đó giúp Đảng và Nhà nước hoạch định những chính sách cụ thể, phù hợp với đặc điểm của mỗi vùng nhằm đảm bảo giữ vững ổn định xã hội tạo môi trường thuận lợi cho phát triển toàn diện, bền vững của cả nước nói chung và vùng các dân tộc thiểu số nói riêng.

Hiện nay cơ quan công tác dân tộc của Chính phủ - Ủy ban Dân tộc đang tiến hành đồng thời các hoạt động với nội dung *Đổi mới công tác dân tộc*. Đây là nội dung khoa học liên quan đến các vấn đề lý luận và thực tiễn sâu sắc, rất cần sự tham gia của các nhà khoa học đầu ngành, các chuyên gia liên quan để tìm ra các cơ sở khoa học góp phần đáp ứng yêu cầu quan trọng của công tác dân tộc và nhu cầu phát triển của các dân tộc ở nước ta hiện nay. Các vấn đề: *Xây dựng Luật dân tộc; Xây dựng, bổ sung, hoàn thiện một số chính sách đặc thù cho vùng dân tộc và miền núi; Đổi mới nội dung quản lý nhà nước và phương thức công tác dân tộc; Kiến tạo hệ thống tổ chức quản lý nhà nước về công tác dân tộc* đều là các vấn đề quan trọng bức thiết về

công tác dân tộc của nước ta hiện nay, rất cần sự tham gia của các nhà khoa học trong việc xây dựng luận cứ khoa học làm cơ sở để giải quyết.

Các nội dung quan trọng về công tác dân tộc trên đây mà Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7 BCHTW Đảng khóa IX đã chỉ ra đồng thời cùng đặt ra cho chúng ta nhiệm vụ tổ chức các hoạt động nghiên cứu khoa học thuộc nhiều lĩnh vực: nhân học xã hội, khoa học và công nghệ, chính trị... Trong bối cảnh của thời đại khoa học và công nghệ, của nền kinh tế tri thức, hoạt động quản lý nhà nước và thực hiện các mục tiêu phát triển vùng, phát triển tộc người ở nước ta hiện nay tất yếu phải gắn bó mật thiết với các cơ quan và các nhà khoa học. Trên tinh thần đó, cần tiếp tục phát huy hiệu quả hợp tác trong nghiên cứu khoa học giữa Ủy ban Dân tộc với các cơ quan khoa học trong cả nước, đặc biệt là với Viện Khoa học Xã hội Việt Nam nói chung, Viện Dân tộc học nói riêng nhằm đẩy mạnh hơn nữa hoạt động nghiên cứu khoa học về các vấn đề dân tộc và phát triển, góp phần đắc lực vào sự phát triển của các dân tộc thiểu số nước ta trong giai đoạn 2006-2010.

Đệt vải của người Thái ở Mai Châu, Hoà Bình

□nh t- liệu Phòng nghiên cứu Di sản văn hoá, Viện Dân tộc học